ECONOMICS BUSINESS

ЕКОНОМИЈА БИЗНИС

Година XIII, бр. 142, февруари 2010

СПИСАНИЕ ЗА ТЕОРИЈА И ПРАКТИКА

Разговор [illegible]
ВИТА ХУЗ [illegible]
директор на [illegible] *ОВО"*

"ВИЗБА [illegible] **ПРОИЗ** [illegible] **КЕДОНСКИ ВИНА** [illegible] **ОД СТРАН** [illegible]

[illegible]

УПР [illegible] **КА** [illegible]

Стопанска комора на Република Македонија

ПРОГРАМА ЗА ДЕЈСТВУВАЊЕ И ПРЕДЛОЗИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА ОДДЕЛНИ СИСТЕМСКИ МЕРКИ И АКТИВНОСТИ ВО 2010 ГОДИНА

ISSN 1409-6781

9 771409 678008

ECONOMICS BUSINESS
ЕКОНОМИЈА И БИЗНИС

Во овој број:

Разговор со:
ВИТА ХУЗЈАН
директор на "ВИЗБА - ВАЛАНДОВО
"ВИЗБА - ВАЛАНДОВО" - ПРОИЗВОДИТЕЛ НА МАКЕДОНСКИ ВИНА ЗА ПОТРОШУВАЧИ ОД СТРАНСТВО"....6

СТОПАНСКА КОМОРА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ПРОГРАМА ЗА ДЕЈСТВУВАЊЕ И ПРЕДЛОЗИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА ОДДЕЛНИ СИСТЕМСКИ МЕРКИ И АКТИВНОСТИ ВО 2010 ГОДИНА....10

Проф. д-р Тихомир Јовановски
УПРАВУВАЊЕ СО БАНКАРСКИТЕ КРИЗИ....14

Д-р Круме Николовски
ПРИНЦИПИТЕ НА ИНДУСТРИСКИТЕ ОДНОСИ ВО ПРОЦЕСОТ НА КОЛЕКТИВНОТО ПРЕГОВАРАЊЕ....20

М-р Љубиша Митевски
НАЧИН И МОЖНОСТИ ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА НЕПОСРЕДНАТА КОМУНИКАЦИЈА СО КОРИСНИЦИТЕ....23

М-р Емануела Ефремова
КОРИСТА ОД ЦЕНОВНАТА СТАБИЛНОСТ....26

М-р Татјана Цокиќ
УПРАВУВАЊЕ СО ЗНАЕЊЕТО ВО МЕНАЏМЕНТОТ НА ЧОВЕЧКИТЕ РЕСУРСИ....31

БЕРЗАНСКИ БАРОМЕТАР....36

СТАТИСТИЧКО КАТЧЕ....39

БИЗНИС ВЕСТИ....42

Издавач (Editor): "ЕУРО-МАК-КОМПАНИ"дооЕл Скопје
Издавачки совет: д-р Глигор Бишев (претседател), м-р Благица Новковска, Бранко Азески, Ѓорѓи Јанчевски, Доне Танески, д-р Димитар Хаџи Мишев, д-р Драгољуб Арсовски, Ѓорѓи Чучук, Живко Мукаетов, Илијанчо Гаговски, Илија Илоски, Илија поп Јанев, Јованка Јолеска Поповска, Катерина Даскалова, Олгица Стојкуќ, д-р Фатмир Бесими, д-р Тихомир Јовановски.
Редакција (Editorial): Проф. д-р Тихомир Јовановски, д-р Андријана Ристеска, д-р Антонија Никифорова, Биљана Клопчевска, д-р Братислав Милошевиќ, м-р Владимир Ефтимовски, Владимир Поповски, Владимир Павлески, д-р Гордана Трајковска, м-р Даниела Штерѓиска, д-р Димко Кокароски, м-р Драган Димитров, Драги Аргироски, м-р Зоран Јовановски, м-р Зоран Ставревски, д-р Ирена Кикеркова, д-р Катерина Илиеска, д-р Љупчо Печијарески, Милена Перчинкова, Мито Гореска, Мира Тодорова, Сашо Манчевски, д-р Славица Роческа, д-р Софроние Миладиноски, д-р Таки Фити, Томе Гагачев, Урош Ташев.
Главен и одговорен уредник (Editor in Chief): Проф. д-р Тихомир Јовановски
Уредник (Editor): М-р Даниела Штерѓиска
Секретар (Secretary): Билјана Радевска
Техничко уредување (Computer and technical processing): Еуро-Мак-Компани, Скопје
Печати (Printed): "ВИНСЕНТ ГРАФИКА" - Скопје
Адреса на редакцијата (Publishers address): ул. Црвена општина б.б., 1000 Скопје
Телефон (Phone): +389 (0)2/3211-864; **тел/факс (Phone/fax):** +389 (0)2/3211-915; 3119-218
Web: www.emc.com.mk
E-mail: euromakcompany@hotmail.com, euromakcompany@gmail.com
Единствен даночен број (ЕДБ): МК4030992257114
Жиро сметка (giro account): 300000001076348, Комерцијална банка Скопје
Девизна сметка: 40100-62016-1625730522-21808, Комерцијална банка Скопје
Годишна претплата: Денарска противредност 70 ЕУР, за европски земји 130 ЕУР, за прекуокеански земји 150 УСД, плус 5% ДДВ.
Списанието се оданочува со повластена даночна стапка согласно членот 30 од Законот за данок на додадена вредност. Носител на материјалните права е издавачот. Забрането е препечатување, копирање и умножување на написите или нивни делови без претходно обезбедена согласност од издавачот.

Погледите изнесени во објавените статии се на авторите на текстовите и не секогаш ги искажуваат погледите и становите на Редакцијата на "Економија и бизнис"

Д-Р КРУМЕ НИКОЛОВСКИ

ПРИНЦИПИТЕ НА ИНДУСТРИСКИТЕ ОДНОСИ ВО ПРОЦЕСОТ НА КОЛЕКТИВНОТО ПРЕГОВАРАЊЕ

Вовед

Основна задача на индустриските односи е откривање на суштината, принципите и развојот на истите, нивната улога за постигнување на оптимален однос меѓу економските и социјалните императиви при разработката и спроведувањето на економската и социјалната политика и при изградба и усовршување на работните и осигурителните односи. Анализата и практиката на индустриските односи што дејствуваат во одделни земји, и покрај разновидноста на условите, дава основа за изведување на редица општи принципи на современите индустриски односи.

Принципи и практика

Современите индустриски односи се наоѓаат во социјално - економска траекторија. Нивната суштина наоѓа примена во соработката и взаемното дејствување меѓу државата, организациите на работниците и организациите на работодавачите при решавање на проблеми поврзани со заштитата на нивните основни економски и социјални интереси. Траекторијата на индустриските односи се смета за најдобра средина каде субјектите што учествуваат, можат да постигнат оптимални цели.

Почитувањето на принципите на индустриските односи од теоретска и практична гледна точка ја чинат суштината на дијалогот, што е основа за натамошно проучување. За таа цел, сакам да ги спомenам клучните принципи на современите индустриски односи што треба да придонесат за развојот и практикувањето на истите во Република Македонија.

Еден од принципите е правото на работниците и на работодавачите да се обединуваат во организации за заштита на економските и социјалните интереси. Ова е регламентирано во Конвенцијата бр. 87 и на Меѓународната организација на трудот. Конвенцијата бр. 87 од 1948 година се однесува на слободата и заштита на правото на организирање. Правото на работниците и на работодавачите да се обединуваат во организации за заштита на економските и социјалните интереси е едно од основните човекови права и истото е заштитено од Меѓународнит пакт за економските, социјалните и културните права на ООН од 1996 година. Исто така Конвенцијата бр. 98 на Меѓународната организација на трудот за правото на организирање и колективното преговарање, Конвенцијата бр. 144 за меѓународните трудови стандарди и за трипартитната соработка и Препораката бр.152 на Меѓународната организација на трудот за меѓународните трудови стандарди, како и останатите меѓународни конвеници, препораки и документи ја одредуваат суштината на дијалогот за колективно преговарање во системот на индустриските односи.

Важен е принципот за утврдување на индустриските односи на сите нивоа како средство за разработка и реализација на економската и социјалната политика, за уредување на работните и осигурителните односи, како и за решавање на колективните работни спорови. Тие ја наметнуваат потребата од барање и изнаоѓање на оптимален сооднос меѓу економските и социјалните императиви. Колку е поголем опфатот на колективните работни односи, толку се поголеми можностите за искористување на соработката и взаемното дејство на учесниците во истите за постигнување на оптималните цели. Затоа, Република Македонија има потреба од донесување на нов закон за уредување на колективните работни спорови.

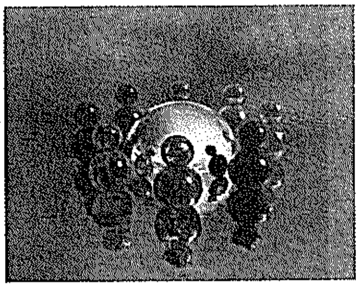

Создавањето неопходна нормативна база за взаемна соработка меѓу учесниците во индустриските односи е задолжителен услов и претпоставка за нејзиното ефикасно спроведување. Нормативната база ги вклучува законите со кои се уредуваат индивидуалните и колективните работни и осигурителни односи, нормативните акти на парламентот што се однесуваат на работните односи, колективните работни договори меѓу работодавачите и соодветната организација на работниците и др. Во однос на овој принцип, Република Македонија како резултат на тоа што нема соодветно искуство во оваа област, се уште нема изградено ефикасна нормативна база.

Од научен аспект, Република Македонија треба да ги превземе сите неопходни мерки и да создаде систем на индустриски односи. Искуството во многу земји во светот ни покажува дека колку е подобро изграден системот од принципи, норми, правила, процедури за взаемно дејство меѓу учесниците во системот на индустриските односи, толку поефикасно функционира системот на колективните работни односи.

Во контекст на изложеното, еден од принципите на современите иднустриски односи е барање и изнаоѓање на оптимален биланс меѓу либерализмот во економијата и интервенцијата на државата во нејзиното функционирање, што пак е за-

должителен услов и претпоставка за развој на индустриските односи како средство за барање на оптимален соодност меѓу економските и социјалните императиви.

Согледувањето на взаемната врска и зависност меѓу состојбата на економијата и социјалната положба на работниците и на граѓаните на Република Македонија е задолжителен услов и претпоставка за ефективноста на секоја социјална соработка. Од овие причини современите индустриски односи доминираат заради разбирањето дека соработката и взаемното дејство се основните патишта за постигнување на сакаnата и можна согласност во интересите на субјектите и учесниците во нив. Рамноправноста на субјектите во системот на индустриските односи го означува правото секој да си ги заштитува своите економски и социјални интереси.

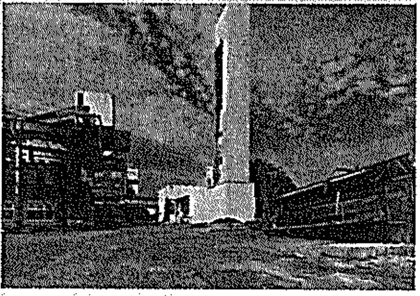

Создавањето на услови за проширување на организациите на работниците и на работодавачите во системот на индустриските односи е клучен предуслов и израз на националната волја за постигнување на консензус при разработка и реализација на економската и социјалната политика како и за усовршување на работните и осигурителните односи.

Проширувањето на опфатот на проблемите, што се предмет за соработка и взаемно дејствување меѓу субјектите во системот на индустриските односи, се израз на понатамошна демократија на работните и осигурителните односи.

Република Македонија треба да ги прифати разновидните форми, преку кои се реализираат современите индустриски односи, што ќе ја одразуваат специфичноста на средствата за заштита на соодветните економски и социјални интереси, како и условите што се присутни во нашата земја. Во вакви услови изборот на една или друга од нив зависи од начинот на создавање на нови вредности и традиции во областа на колективните работни односи.

Учеството на работниците при донесувањето на решенија што ги засегаат е суштинска карактеристика. Плурализмот, учеството на многубројните организации на работниците и на работодавачите на национално ниво со еднакви права во системот на социјалното партнерство и дијалог е природен израз на нивните различни и многубројни економски и социјални интереси. Овој процес на преговори треба да даде можност за учество на повеќе претставници од професионалните организации. Така, ќе се почитуваат меѓународните норми и правила, а тоа ќе биде одраз на едно плуралистичко општество.

Прифаќањето на институцијата претставник на организациите на работниците и на работодавачите во системот на индустриските односи произлегува од принципот на плураларизам и јасно ја покажува неопходноста при взаемно дејство и активна соработка меѓу нив. Признавањето на автономијата, на независноста на субјектите во системот произлегува од суштината на колективните работни односи. При спроведувањето на консултации и на колективните преговори во системот на индустриски односи, взаемното дејство и соработка меѓу учесниците во нив на различни нивоа, не значи дека задолжително и во секој случај треба да се постигне социјален консензус и спогодба.

Перспективи

Во овој процес, почитувањето и воведување на принципите и нивната ефикасност се демонстрација на можностите на трипартизмот за развој и усовршување на работните и осигурителните односи, како и за утврдување на современите индустриски односи. Практика јасно покажува дека политичката демократија, пазарната економија и индустриските односи се неделиви - ниту една од трите цели не може да се достигне ако не се реализирани другите две. Траекторијата на индустриските односи се смета за најдобра средина, каде субјектите што учествуваат во нив, можат да ги постигнат оптималните цели. Почитувањето на „принципите на индустриските односи„ од теоретска и практична гледна точка ја чинат суштината на колективното преговарање и дијалогот која претставува основа за натамошно проучување. Доколку постои општ интерес, тогаш социјалните партнери треба да се усогласат за многу прашања и проблеми. Во најголем дел тие треба да се однесуваат на инвестирањето во човековите ресурси, да го стимулираат личниот и колективниот развој и професионалната обука на сите нивоа на системот на индустриските односи. Сериозно вниманите треба да се обрне на заштитата при работа и заштита на здравјето (преземање на превентивни мерки), односно обезбедување на добри услови за работа избегнувајќи секаков ризик штетен по здравјето на работниците. Исто така, заеднички да продолжат да работатна изградба на културата и традициите во колективното преговарање и заеднички да ги воведуваат добрите практики и стандарди за реализација на социјалното партнерство во рамките на социјалниот дијалог.

Врвен постулат останува дека развојот на економско-социјалните односи не може да се постигне со законско уредување и почитување на „принципите на индустриските односи„ без обединување на силите и заложбите на целокупното македонско општество.За постигнување на оваа цел се проучени искуствата на многу земји во светот, меѓународните правни норми во областа на колективните работни односи.

Системот на индустриските односи во секоја земја ги одразува нејзините традиции, обичаи, право, економски и социјални услови, ниво на развој, како и нејзините специфични услови.

Summary

The principles of the industrial relations should be respected on the levels

of the dialog in the process of negotiation as a mean for elaborating and realization of the economic and social policy, for organizing of the working and insurance relations as well as for solving of the collective working disputes. For all that there is a need for creation of the necessary normative base for mutual cooperation among the participants in the system of industrial relations. Within the collective negotiation, one of the principles of the modern industrial relations is seek for optimal balance between the liberalism in the economy and the intervention by the state in its functioning.

In this process, the state is the one that should obtain legal frame for conducting and regulation of the collective working relations. In that way all the solutions and contracts will be made according to previous consultants and cooperation with the representatives of the workers' organizations and the employers. This is the only key for seeking and detection of those ways of the development of the industrial relations in our country.

The acknowledgment of their autonomy comes from the core of the collective working relations. For the conducting of the collective negotiations in the system of industrial relations, doesn't mean that it is an obligation to reach social consensus and agreement. High postulate is that in the development of the economic and social relations it can't be reached a legal organization and respecting of the principles of the industrial relations, without uniting of the forces and efforts by the whole Macedonian society. Republic of Macedonia tries to realize modern democratic society that would be developed according to the industrial relations that are based upon realizing of social balance.

Користена литература:

1.Димитер Шопов, Индустриски односи, Универзитет на национално и светско стопанство, Софија, 2006

2.Трудот и негова заштита низ XXI век, Универзитетско издаваштво - стопанство, Софија, мај 2003

3.Национална стратегија за интеграција на Република Македонија во Европската Унија, Влада на Република Македонија, септември 2004 годинаIndustrial and Employment Relations Department International Labour Office, Geneva, May 2009

4.Industrial and Employment Relations Department International Labour Office, Geneva, May 2009

5.The impact of the European Economic and Social Committee, Catalogue No.: CESE-2008-02-EN

6.Luxembourg declaration on the mid-term review of the Lisbon strategy, Luxembourg, 26 November 2004

7.Promoting National Social Dialogue: an ILO Training Manual, Geneva, International Labour Office, 2004

8.Civil society in the EU's four Eastern European neighbor states author: Dr Ernst Piehl, Brussels/Bordeaux, 2004

9.Case in favour of the Áuropean Constitution advanced by the EESC, Catalogue No.: EESC -2005-01-EN: http://www.esc.eu.int

за бизнис светот кој се движи со брзина на e-mail

- Безбеден пристап од секаде за секој вработен
- E-mail и говорна пошта
- Интеграција со мобилна и фиксна телефонија
- Препознавање на говор
- Подобрена безбедност
- Помалку потрошено време
- Намалени трошоци

Microsoft Exchange Server 2010

www.semos.com.mk | 02/24 65 900